

Zápis z 15. zasedání PVV SKIP

Miesto rokovania: Knihovna Jiřího Mahena v Brne

24. 4. 2024

Prítomní:

ČR: Libuše Nivnická, riaditeľka Knihovny J. Mahena v Brne, Vít Richter, riaditeľ Knihovničkeho institutu, Roman Giebisch – výkonný tajomník SKIP, zamestnanec Národnej knihovny ČR

SR: Ondrej Látka – predseda SAK, Kamila Prextová, Katarína Šušoliaková, Alžbeta Martinická, Beáta Bellerová, Jitka Kmeťová.

Poznámky z rokovania

V ČR je dostatok výziev, v ktorých sa knižnice (všetky typy) môžu uchádzať o mimorozpočtové finančné zdroje. Ako jeden z dôvodov českí zástupcovia uviedli, že ČR má spracovanú stratégiu rozvoja knižníc a cielene sa snažia rozvoj knižníc a knižničných služieb včleniť do všetkých strategických rozvojových materiálov. Jedným z výsledkov tejto snahy bolo, že v rámci IROP na obdobie 2021 - 2027 bola vyčlenená samostatná výzva pre výstavbu a rekonštrukciu knižníc (boli preinvestované 3 miliardy CZK). Rovnako v Pláne obnovy sa knižnice mohli uchádzať o zdroje v 4 výzvach. Veľa českých knižníc sa z týchto zdrojov významne zrekonštruovalo.

5. – 6. 6. 2025 bude realizovaná konferencia v Liberci Architektura knihoven.

Pravidelne každý rok je organizovaná konferencia Knihovny súčasnosti v Olomouci.

Knižnice a vydavatelia organizujú knižný veľtrh – 200 mil CZK.

Českí kolegovia veľmi pozitívne hodnotili spoluprácu s nemeckým knihovníckym združením – realizácia spoločných projektov, výmena skúseností, aktívna účasť na konferenciách. Zorganizovali týždňový zájazd po nemeckých knižniciach. Spolupráca s Goethe inštitútom v Nemecku.

Spolupráca s Inštitútom knihy v Poľsku. V Poľsku novonarodené deti už v pôrodnici dostávajú balíček s knihami – financované štátom. V Poľsku sa tiež kládol veľký dôraz na výstavbu a rekonštrukciu knižníc.

V ČR v súčasnom období prebieha revízia študijných programov. Bolo uzatvorené Memorandum medzi Ministerstvom kultúry a Ministerstvom školstva. Je vyvíjaná veľká snaha zástupcov knihovníckej obce, aby sa knižnice stali súčasťou politiky vzdelávania.

Vzniká nová profesia knihovník – lektor. Bola vydaná publikácia Rozvoj kompetencií učičiho knihovníka (Pavlína Mazáčová).

Knihovníctvo v ČR je možné študovať na troch vysokých školách.

Knihovna J. Mahena v Brne umožňuje študentom získať praktické skúsenosti na jednej zo svojich pobočiek. Kompletné fungovanie pobočky zabezpečujú študenti pod dohľadom

pedagóga, knižnica zabezpečuje knihy a materiálové vybavenie pobočky. Experiment výborne funguje.

Vzdelávanie je jednou zo strategických úloh českých knižníc. Pričom sa myslí jednak vzdelávanie knihovníkov, ako aj vzdelávanie verejnosti v knižniciach. V rámci projektu digitalizácie verejnej správy budú knižnice miesta, kde budú vzdelávať občanov. Národná knižnica bude v oblasti vzdelávania spolupracovať s Úradom práce, knižnice tak budú využívať finančné zdroje, ktoré má na vzdelávanie určené Úrad práce.

V ČR funguje dotačný program MK SR VISK, ktorý má 9 programov na podporu činnosti knižníc: Podpora informačných technológií, Vzdelávanie, Nákup HW, SW, licencií, Ochrana fondu, Podpora retrokatalogizácie, Digitalizácia starých a nových tlačí, Elektronické informačné zdroje, Národné autority, Knihovy .cz. Ďalšie podporné programy pre knižnice: Knižnica 21. storočia, Česká knižnica – podpora nákupu českej literatúry, Podpora nákupu zahraničnej literatúry. V ČR knižnice využívajú Nórske fondy.

V ČR knižnice využívajú databázu Dotace online, ktorá sumarizuje všetky dotačné možnosti pre knižnice. Je to platená databáza, platia 14 licencií pre krajských metodikov, ktorí následne robia školenia pre knižnice v metodologickej pôsobnosti.

České knižnice využívajú niekoľko informačných systémov: ARL, Tritius – cca 2 500 inštalácií (problém s implementáciou audio a ekníh do katalógu, firma si to dala zvlášť zaplatiť), KOHA – 2 verzie, FOLIO. Je snaha v spolupráci s NIPOS, aby bol štatistický výkaz vygenerovaný priamo z knižnično-informačných systémov (uľahčenie práce, predchádzanie nepresným údajom..., aj s logickou kontrolou).

V ČR organizujú súťaž Knižnica roka, ktorá je prepojená so súťažou Vesnice roka. Odmeňujú Informační počin. SKIP vyhlasuje Městskou knižnicu roka. Je tiež vyhlasovaný Knižník roka do 35 rokov MARK - mladý/mladá, moudrý/moudrá. A: aktivní, atraktivní. R: rozkvétající, rozumný/rozumná. K: **knižník**/knižnice.

SKIP realizuje rôzne elektronické konferencie, jednotlivé konferencie spracovávajú podklady k svojim projektom, následne SKIP na základe podkladov spracuje jeden veľký projekt.

Moravská zemská knižnica Brno (MZK)

Moravská zemská knižnica je príspevková organizácia, je vedecká a výskumná inštitúcia. Je krajskou knižnicou Juhomoravského kraja a druhou najväčšou knižnicou v Česku s regionálnym, národným a medzinárodným významom. Je metodickým centrom pre výstavbu knižníc. Knižnica má právo povinného výtlaku periodickej aj neperiodickej tlače.

Fond knižnice predstavuje 4,5 milióna zväzkov, knižnica má 225 zamestnancov, 176 prepočítaný stav.

V ČR majú vydavatelia zákonnú „nabídkovú“ povinnosť, posielajú knižniciam súpis vydaných publikácií.

Povinný výtlak elektronických dokumentov zatiaľ nie je legislatívne ošetrený, predpoklad je, že úložisko bude v NKP, oprávnené knižnice sa budú pripájať.

Sekciou knižnice je České literárne centrum s pobočkou v Prahe – centrum vysiela českých autorov do zahraničia a privádza zahraničných autorov do ČR.

Knížnica má sekciu online služieb a digitalizácie, považujú sa za „digitalizační jedničku“, majú zdigitalizovaných 69 miliónov strán, z toho 9 miliónov je sprístupnených. Ročne zdigitalizujú cca 1,8 milióna strán. Na digitalizácii v ČR spolupracuje 54 knižníc, v tomto období hľadajú spôsob, ako výsledky digitalizácie jednotlivých knižníc sprehľadniť a sprístupniť. Prvý krok bude, že sprístupnia zoznam týchto knižníc, zdigitalizované diela spoja a bude možné nad nimi vyhľadávať.

MZK prevádzkuje portál Knihovny.cz. Knižnice, ktoré sa chcú zapojiť do portálu vyplnia formulár, MZK skontroluje údaje. Knihovny.cz = **Knihovny** pod jednou strechou. Jedným z cieľov je jednoduchosť prehľadávania fondov desiatok českých knižníc súčasne. Indexované majú aj obsahy kníh, teda sa teda vyhľadávať aj v obsahoch kníh. Chcú aj podujatia propagovať cez portál. O portál sa stará 7,5 úv. pracovníkov, spolupracujú s desať členným expertným tímom, s ktorým sa stretnú 2 x do roka, zastrešuje to ministerstvo kultúry. S portálom Knihovny.cz je prepojený systém Získej, funguje ako MVS, čitateľ sa prihlási pod svojou knižnicou z domu, platí sa jednotný poplatok 70 CZK za každý dokument.

V ČR sa robil prieskum študentov stredných škôl, ktorí spracovali prácu v rámci SOČ. 600 študentov sa pýtali, kto pri práci využil knižnicu, kladne odpovedali len traja. Ostatní knižnicu nevyužívali, veľká väčšina nevedela, čo je rešerš, informácie hľadali cez google. Záver z prieskumu je, že o práci knižníc, o službách treba viac hovoriť, využívať interaktívne informačné prípravy, v MZK využívajú systémovú hru AMOS, ktorá sa stala obľúbenou (študent si nasníma QR kód, dostáva úlohy, ktoré rieši v prevádzke knižnice, následne dostane zdarma registráciu v knižnici). Treba sa zamerať na pedagógov, aby privádzali študentov do knižníc.

V MZK sa vážne zaoberali myšlienkou zrušiť registračné poplatky, zatiaľ ich nerušia. Otváracie hodiny sú každý deň do 22,00 h, v sobotu do 17,00 h – fungujú len štyri poschodia a jedna študovňa.

Do budovy knižnice pustia každého (majú výstavné priestory, kaviareň), ak už chce čitateľ využiť akúkoľvek službu, je potrebná registrácia.

Robia aj vedu a výskum, venujú sa výskumu starej tlače a rukopisom. Vyvíjajú softvéry, aplikácie.

AI chcú využívať v pracovných postupoch, v katalogizácii, v metadátach, zatiaľ v procese skúšania.

V ČR v praxi funguje zdieľaná katalogizácia, šetria sa finančné prostriedky.

Spracovala: K. Šušoliaková